

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Verus Ecclesiasticus Vocationem suam cognoscendi Avidus, Eidemqve Correspondendi Studiosus

Mansi, Giuseppe

Francofurti ad Mœnum, 1693

Cap. VII. Ritus, cæremoniæ, supellectilia, vestes sacræ, quibus in celebrando utimur, omnia mysteriis redundant

urn:nbn:de:hbz:466:1-38106

*hæc gratia facit, sicut ait Psalmista. Panis
hominis confirmat. Qui ergo de salute
est sollicitus, optatque firmiter persistere
bonis propositis, sæpius vescatur comedat
panem vitæ.*

Caput Septimum.

*Ritus, ceremonia, suppellectilia, vestimenta,
era, quibus in celebrando utuntur
omnia mysteria redun-
dant.*

SANCTA Ecclesia, quæ in cunctis suis ordina-
tionibus semper est mysteriis gravida, et
Ritibus, vestibus, ac ceremoniis sacris, quibus
missam celebrat, reclusos habet sensus pro-
fundissimos, ac significata valde moralia, quibus
iis Sacerdotes recognoscant, quæ sit sublimis
quæ venerabile ac tremendum sacrificium, et
quod eorum manibus perficitur: & quia de-
vata humana natura, difficulter sele et
cognoscendas res divinas, hinc sancta Ecclesia
tantos instituit ritus, tam diversas ceremonias
tamque pias ac devotas, ut illam rapiat ad
rum cœlestium contemplationem: ut
*fidelium per hæc visibilia Religionis, et per
signa, ad rerum altissimarum, quæ in hoc sacro*

latent, contemplationem excitarentur: ita il-
lius interpretatur mentem S. Tridentinum
Concilium Sess. 22. cap. 5. Quidquid pro di-
vino illo Holocausto ordinatum est spirat, Reli-
gionem, excitat sanctitatem, sensibilemque
commonet devotionem quidquid circa illud
agitur, ut illa in sacris ministris plane deberet
effluere ac abundare. *Omnia que circa Sacra-
mentum hoc sunt, debent esse sacra, & sacrata, ut
Ecclesia, calix Altare, corporale, & ornamenta,*
scribit Dionysius Carthusianus de vit. cur. a. 6.

Altare consecratur diversis, longis, plenisque
mysteriis ac caeremoniis, ungitur sacro Chris-
mate, & in medio collocatur lapis benedictus
sub quo reconduntur sanctorum Martyrum
Reliquiae, ut ex sacratissimis illis absconditisque cine-
ribus, flamma pietatis exurgens, celebrantem
accendat sacerdotem: operitur deinde diver-
sis pannis lineis mundissimis, ac denotandum,
quod quidquid in summo hoc ac admirabili
sacrificio servit usui, illibatam quandam spirare
debeat munditiam: omnia altaris ornamenta,
prout & ipsius sacerdotis, altissimis tecta sunt,
mysteriis, ita ut jure meritissimo de sacra Missa
dici possit, in ea esse, *plura Sacramenta, quam api-
cer.* Luminaria quae acceduntur denotant, (pro-
ut vult Durandus *Dur. Ra Div. off. L. 1 C. 1. n. 40.*)
Christum Dominum nostrum, qui seipsum appella-

vit lumen mundi, vel etiam per illa designatur
 tur Apostoli & Doctores, juxta ejusdem
 explicationem : *Luminaria significant*
stolos & cæteros Doctores, quorum doctrina
get Ecclesia, ut sole luna. Estq; , quod circa
 recordentur Altaris ministri, illos doctrina
 exemplo lucere debere in Ecclesia, ut
 illustrentur, ac illuminentur sæculares
 dicit S. Joannes Chryostomus : *Lib. 6. de Sa-*
Accedentem igitur ad altare Sacerdotem
nis instar universum orbem lustrantis, cuius
splendescentem habere oportet.

Jam verò, quid dicemus de vestibus
 quibus induitur celebraturus Sacerdos
 mam curam demonstravit Altissimus in pre-
 scribendis in veteri lege indumentis, Leviticis
 Sacerdotibus, ac Pontificibus. Per quatuordecim
 ginta dies instruxit Deus Moysen circa
 bene observat idem Durandus, *L. 3. c. 1.*
 que illius rationem Oleaster : *in cap. 1. de*
Non vult Deus videre Sacerdotes suos in
mentis propriis, sed sanctis indutos. Non
 luit sapientia æterna illas confici aut præparari
 riab artificibus ignaris, aut minus peritis
 ab expertissimis, suoque spiritui accom-
 ac ab eodem instructis : *Loqueris cum illis*
pietibus corde (inquit legislator Hebraeus)
replevi spiritu prudentia, ut faciant vestes

ura, color, opusque Phrygium, confici non de-
bebat juxta capitiū artificis, sed totum con-
formiter delineationi, factæ ab æterno Ponti-
fice: *In habitu sacerdotali nihil esse, quod vacet à
ratione, apud veteres quoque constitit. sicut B. Hie-
ronymus, scribens ad Fabiolam, testis est, sunt
verba Ruperti Abbatis: Lib. 1. de div. off. c. 18. Si
ergo habitus illi, destinati ad mactandos tau-
ros, jugulandas oves, aliaque excorianda ani-
malia, tam pleni erant mysteriis; apud nos ergo
(stringit sane hæc consequentia) quanto Sa-
cerdotium Christi, veteri sacerdotio dignius est,
tanto in habitu sacerdotali causas habere proba-
tur digniores.*

Et ideo advertendum est, omnia exteriora
ornamenta à Deo præscripta, ac ordinata, Tri-
buni sacerdotali, erant directa ad exteriorem
compositionem; hincque acutè quærit S. Ber-
nardus L. 3. de Conf. c. 5. *Num de vestibus cura
est Deo, & non magis de moribus? ut hæc forma
vestium morum indicium sit: & post hunc al-
ter S. Thomas de Villa nova scripsit: Conc. 3. de
August. Nunquam profecto Deus tam sollici-
tus, & exactè omnem sacerdotis ornatum descri-
beret, nisi magna & egregia in eo Sacramenta
laterent: Porro mysteria illa, in iis reclusa, e-
legantè, graphicèque pandit venerabilis Beda,
cujus auctoritate utitur Glossa; Cuncta sunt
de*

de auro, pretiosiq; coloribus, quia nihil vile
 sordidū in sacerdotis ore vel opere debet appa-
 re, sed cuncta quae agit, loquitur, cogitat, et
 hominibus praeclara, et interni arbitrii con-
 siliū, oportet esse gloriosa. Alioquin sane pa-
 iuaret in Altari comparere habitu com-
 ornato, ac praecellente, si illi interior, ma-
 ac elegatior nō corresponderet pulchritu-
 eximiaq; forma, imo vero, major inde fo-
 orq; oriretur deformitas, iniquitasq; detri-
 bilior: *Attendat studiosè Sacerdos, ut signi-*
significato non querat, id est vestem sine orna-
non portet, ne fortè similis sit sepulchro, foris
albato, intus verò omni spurcitiā plene,
quis enim Sacerdos indumentis ornatus, et bo-
nestis moribus non induitur, quanto vici-
lior apparet hominibus, tanto redditur
gnior apud I. eum: Hæc pro eruditione scri-
bitur citatus Durandus, Prælati
zelosissimus. ibid. l. 3. c. 1. n. 5.

Itaque cum Missa, prout sapius dicitur
 sit vivarepresentatio mortis Christi Salvatoris,
 quam pro nobis in Golgothæo monstravit
 stinuit, hinc non immerito, ast eum
 pondere rationis ordinavit Ecclesi-
 cerdos celebraturus etiam in vestibus, et
 dumentis eundem representaret Christus
 seipsum primitus offerentem in altari

quapropter non abs re erit, extrave propositum, brevem hic adjungere reflexionem, quæ super illa indumenta potest formari.

Amictus primum est, quo caput cooperimus, denotatque velum istud quo insolentes, effrontesque milites velaverunt sacram redemptoris faciẽ, ipsi percipientes, alapasque infligentes, ac crudeli sarcasmo ipsi dicentes, *prophetiza, quis est, qui te percussit*; nobis promoralis doctrina, & potiori cum ratione fors insinuare volentes, ut celebraturi oculos velatos habeamus, id est omni extraneo objecto, quod distractiones causare posset, atque ita majori cum attentione tremenda illa mysteria pertractare possimus.

Alba Symbolum est vestis candidæ, qua Christus instar stulti illusus fuit, ac spretus ab Herode; nec desunt alia mysteria à sacris Doctoribus notata, quorum aliqua hic referimus. Rupertus Abbas *ibid. cap. 20.* affirmat vestem illam albam denotare formam; ac normam vitæ sacerdotalis, id est quod illa à capite, ad calcem debeat esse candida, ac illibata: *Novam vitam sacerdotis designat, quam docuit, & in Baptismo dedit*: Hæcque pia moralitas confirmatur ab Hugone Cardinale, *in cap. 2. Apoc.* hisce verbis: *Usque ad pedes descendens, significat candorem vitæ innocentis, quæ à*

Sacerdote debet incipere, sicut alba induitur prius à parte capitis. Durandus, ritus ac monias sacras explicans, ex quo labore mam præ omnibus adeptus est laudem. Alba loquitur; *ibid.* Ob speciem candoris perseverantiam designat: Candor ille rat nos stimulatq; ad puritatem, qui lineus est, non autem alterius alicuius riaræ pretiosæ, nam sicut ille telæ lineæ non venit nisi per ablutiones, macerationes, et stationes, & exsiccationes, ex quibus ter quasi accipit id, quod à natura non habebat, ita quoque indiget minister sacri jugibus lachrymis, strictis jejuniis corporis afflictionibus, ac maceratione comparandam puritatem adeo sibi necessariam.

Cingulum representat, aut prima cula quibus ab infidistrucibusque Judæ nocentissimus agnus Christus in hortu semani, dum caperetur, fuit vincus, quibus postea ligatus fuit, vel etiam potest significare crudelia illa lora crassa, ac tates funes & flagella, quibus atrocissime lato iussus fuit dilaniari. Quoad mysterium subjungit idem Durandus: *cap. 4.* *Alba cingulo stringitur, ut omnis voluptas carnalis*

a induit *stricta intelligatur*; & in capite subsequente a-
 iam adiungit moralem instructionem; ut ca-
 bore *strictus sacerdotis per Albam significata, nullis in-*
 dem, *centrorum stimulis dissoluatur*; cingulum
 oris *namque continentiam significat, unde, sint lum-*
 s descen- *bi vestri praeincti.* Petrus Blesensis, insignis
 or ille *Cleri Reformationis zelator in sermone 40.*
 qui appo- *dum varia proponit quæsitæ, utilissimas pro*
 ujus ma- *nostra eruditione subnectit responsiones:*
 eaz non *Quis tot vinculis alligatur, quot sacerdos, cum*
 ones, hu- *induitur ministraturus? Primo amictu cir-*
 bus vic- *cum ducto fauces ligat, deinde circumductis sub*
 a non ha- *ascellis pectus stringit; tertio renes arctat subcin-*
 acri Al- *torio, ac si dicatur ei: stringe fauces, hoc est, cu-*
 niis ali- *podiam pone ori tuo, stringe pectus, id est, cogi-*
 rionibus *tationes malas, si ascendant in corde tuo; stringe*
 ubi nes- *renes, id est, crucifige carnem tuam, cum vitius,*
 ma ill- *& concupiscentiis.* Observat Durandus, quod,
 e Jude- *quantum ad nostram devenit notitiæ, sa-*
 ortu Ge- *cerdotes legis Mosaicæ usi non fuerint tot di-*
 tus, an- *versis cingulis, cuius hanc assignat diversita-*
 n por- *tem: Quia tempore sacrificii abstinere de-*
 s, ac in- *bebant, quia scilicet tunc tantum ab actu*
 illime al- *conjugali sese illo die ac nocte continere de-*
 myster- *bebant, quando oblaturi erant sacrifici-*
 Alia cu- *um, ille autem nobis semper interdictus est:*
 arnalis *Hodie additur cingulum, quia moderni mi-*
 stris

nistri jugem habere debent continentiam. & non solum cingi, sed etiam subcingi debent. deo autem duplex est subcinctorium, ut dicitur, castitas denotetur, videlicet mentis, qua per cingulum, & corporis, qua per subcingulum significatur.

Manipulus, qui brachio sinistro impertitur, juxta Durandi mentem, significatamina illa, quibus in carcere benedicta Senatoris manus fuere constrictæ, specialitunc cum columnæ alligatus fuit, ac demèque flagellatus; vel etiam denotat cula illa quibus ligatus fuit diutius, & positus fannis ac ludibriis insolentium litium. Plura alia, ad nostram introitum spectantia mysteria à Patribus suggeruntur, ac revelantur. Idem ille Durandus affirmat, quod manipulus significet fructuum bonorum retributionem, utiturque hac assertionem verbis Psalmistæ: *venientem venient cum exultatione portantes manipulos suos*: ponitur autem in brachio sinistro, ad notandum, quod stricti debent esse ad terrena, sed ad cœlestia expediti. Pertus Abbas cap. 33. ibid. suum aperit mentum verbis sequentibus: *In manu vestris, quod si timentes securim judicii erunt, quoniam ad radicem arboris posita est*.

omnis arbor qua non facit fructum excidatur,
 & in ignem mittatur, pœnitentiam suscipia-
 mus, & manipulos justitiæ reportemus, jux-
 ta illud, euntes ibant & flebant, mittentes
 semina sua, venientes autem &c. Alcu-
 nus Caroli Magni meritissimus præceptor
 scribit: de divin. offic. Mappula qua in sinistra
 parte gestatur, qua pœnitentiam oculorum &
 narium detergemus, presentem vitam desi-
 gnat: Vita præsens vallis lachrymarum de-
 nominatur, & quia in illa degere, vive-
 reque debemus, semper elevandi sunt ocu-
 li, ne fallacibus suis deliciis, ac apparen-
 tibus gaudiis nostri capiantur, ac inescen-
 tur affectus; dum jam ergo invicem am-
 plectimur, crucemque deosculamur, il-
 lam ipsam cordibus nostris tenaciter, fixè-
 que debemus imprimere. Adde huic u-
 nam aliam rationem magis litteralem: ve-
 teres illi nostri Sacerdotes, pleni erant fer-
 vore, ac spiritu devotionis, ita ut cele-
 brantes tremenda illa Missarum mysteria,
 toti quasi præ lachrymis liquecerent, sæpius-
 que eadem opus esset abstergere, & ideo
 nos adhuc oramus, ore potius, quam cordis
 affectu: *Merear Domine portare manipulum
 fletus &c.*

Stola, quâ collum circumdatur, tertium

Aa 5

vincu-

vinculum seu funem repræsentat Salvator
 cervici injectam, dum crucem suam super
 humeros tollere debuit, eductusque fuit
 crucifigeretur: Hujusmodi autem ex
 moralem deducit eruditionem Durandus
 in id. c. 15. Secundum quod capiti, scilicet
 Christo, convenit stola, qua supra amictum collo
 cerdotis incumbit, obedientiam, & servitium
 significat, quam Dominus omnium, propter
 salutem servorum subiit, factus obediens usque
 ad mortem. Toties, quoties collo
 stolam imponimus, exactam legis Divini
 observantiam, ad quam nos præ reliquis
 aliis obstricti sumus, debemus apprehende
 re, ac summo cum fervore, animique ce
 neritudine deosculari jugam illud in ea fige
 ratum, id est, læta fronte acceptare con
 dita incommoda, quæ indies nostris in
 ctionibus nobis occurrunt: Dur. c. 7. Super
 collum sibi imponit, ut jugum Domini se
 pisse demonstrat, quam cum osculo sibi imponit
 & deponit, ad notandum assensum, & deservit
 um, quo se subjicit huic jugo. A collo per ante
 ra descendens dextrum & sinistrum latus at
 nat, quia per arma justitiæ à dextris & à
 stris, id est in prosperis & in adversis, sacerdos
 debet esse munitus, quatenus non frangatur in
 versis, nec prosperis elevetur.

Tandem

Tandem Planeta seu calula, laceram ac propudiosam denotat purpuram, à Pilati militibus, Christo tanquam ficto, ac ementito Regi in opprobrium ac Ludibrium impostam, prout opinatur Durandus: *ibid. c. 7.* Alii volunt per illam designari tunicam inconsutilem, qua antequam crucifigeretur exutus, ac spoliatus fuit. Certum est, symbolum illam esse vestis nuptialis, qua adornatus debet esse sacerdos, priusquam ad sacrum accedat altare: *Sine hac Sacerdos nunquam officium suum, debet exercere, quia semper decet eum in vinculo charitatis permanere; non enim juxta doctrinam S. Laurentii Justiniani, dignior, nobiliorque vestis animæ Christianæ dari, aut aptari potest, charitate: Charitas adornat, quia Regale est vestimentum, est enim conveniens vestimentum sponsæ CHRISTI Regis.*

Si ergo tam variis, tot reconditis mysteriis pleni apparatus, ex sancti Spiritus instinctu speciali adinventi sint ab Ecclesia pro incrementi illius sacrificii celebratione, quis summam sui ministerii non concipiet æstimationem, seseque ad actum quodammodo reperiet, ad convenientes tanto ministerio consequendas virtutes, dignusque efficiatur, qui tantum offerat sacrificium? Qui plenior

rem suæ devotionis desiderat satisfactionem
adeat R. P. Alphonsum Rodriguez P. 2. Tra.
8. cap. 15. & Durandum in suo Rationali
vinorum officiorum, reperietque ne minima
Missæ ceræmoniam ac ritum carere singu-
laribus mysteriis, poteritque ex iis moveri
summa cum veneratione, pietate, ac atten-
ne summè tremenda illa semper pertractari
nimoque (dum ad illa sese accingit) pio,
pacato revolvat.

Caput Octavum.

*Varia admiranda, ac miraculosa operatio-
nes, quas in stupendo Sacramento hoc,
ac Sacrificio, quod offerimus, de-
monstrat Deus, expen-
duntur.*

INter reliquas veteris testamenti figura-
hujus nostri sacrificii expressivas, juxta
ctorem Angelicum, in seq. Cor. Chr. nullatenus
præstantior, quam holocaustum illud, quod
de unigenito suo Isaac, parabat offerre
triarcha Abraham: *In figuris præsignatum,
dum Isaac immolatur:* singulari observantia
digni sunt tres illi dies noctesque, quæ præce-
cesserunt, ex Dei ordinatione sacrificium
lius consummationem, quodque tertio die